

МАРТЕНСКИ
МУЗИКАЛНИ
ДНИ·РУСЕ·77

„ЖИТИЕ И СТРАДАНИЕ...“ —

Хроника на един живот, на една епоха...

Концертът на 22. III предства за първи път пред русенската музикална обществост най-новото произведение на композитора Симеон Пиронков — ораторията „Житие и страдание грешнаго Софрония“. Самият факт, че една концертна вечер от фестивала бе посветена на такава крупна творба на българската музика, е ралващ и заслужава адмирация. „Житието“ на Софроний Врачански, подобно на други автобиографични „повести-притчи“, които сме наследили от нашите възрожденци, е литературно-исторически материал, ценен и като свидетелство за една епоха, и като точен рисунок на полическите и морални възгледи на народния будител и просветител поп Стойко Владиславов, в като хроника на събития, случили се в определен период от време. Струва ми се, че Симеон Пиронков е насочил своето внимание именно към този момент в обила замисъл на творбата и е бил инспириран най-вече от хроникални те белези на литературния първоисточник.

В подкрепа на това върдение мисля, че и от първо слушане могат да се посочат достатъчно аргументи — например, строежът на произведението и подборът на функциите на изпълнителския състав. Ораторията на Пиронков е отворена, непрекъснато изражаваша се форма, в която отделните компоненти не са построени като самостоятелни звена, а преминават непрекъснато от

един в друг, което създава впечатлението за едно цяло, последователно подредено повествование — нещо, което отговаря на характера на „Житието“. Комплексътването на изпълнителския състав — хор, оркестър, солист-тенор и четей — е, общо взето, също подчинено на тази своеобразна „историческа идея“. Софроний разказва и чрез солистите, и чрез хора, а оркестърът или допълва акцента или нюанси, които е заинтригувал композитора, или просто също разказва — е лека дистанция от станалите събития. Подходът към темата, изразен в конструирването на ораторията, е бил, според автора (виж програмата към концерта), една от най-трудните му задачи, която той решава чрез принципа на непрекъснато движение и търсене на своеобразно съответствие между динамика и статика в развитието, не навсякъде адекватно на това в „Житието“ (пресобладава статичното развитие — всъщност това е и любим похват на Пиронков — излъчване на скрити динамики от извънни статични състояния). И тук, според мен, желанието на композитора да постигне баланс и необходимата стриктност в повествованието е дошло до почти прекомерен мащаб по отношение дължината на произведението.

За музиката на творбата може да се каже, че тя е много от българската душевност, която лъха от Софрониевото писание. И в то-

ва, струва ми се, е най-сериозният успех на композитора. За да постигне този резултат, той си служи с различен сложни средства: използва народнопесенен материал и интонации, близки до тези на църковните песнопения, което довежда до естествено ограничаване на мелодичната линия в по-тесен диапазон и постепенност на движението и, съвсем дискретно „намекава“ за цялост ративност по отношение на съдържането (това се изразява в моментно изобразяване в оркестъра или някой характерен интервал — или ефект в хора); борави с оркестъра по-скоро сонорно, отколкото да търси темброво-звучковата маса — нещо, което е по-целесъобразно, като се има пред вид личният изповеден характер на „Житието“. Струва ми се, че търсенето на многостранна драматургична функционалност на хора не навсякъде е уместно, тъй като довежда до излишно „пространствено“ усложняване на драматургията и на фактурата, а това на места не обогатява, а затормозва изложението. Силно впечатлението правят началото и финалът на произведението с атмосферата, в която поставят и от която извездат драматургичното действие — атмосфера, която прави впечатлението с постигнатото архаично звучене, придаващо на творбата автентичност, близка до тона на литературната основа.

Тези бегли бележи за творбата нямат никаква претенция за сериозен анализ:

те се базират на едно слушане, което съвсем не е до статъчно за точна преценка. Ще подчертая само, че с тази своя оратория С. Пиронков има какво да каже на хората, а това, струва ми се, е вече резултат, който може да се определи като значителен.

Изпълнителите — СО на КТР, АП при КТР, солистите Здравко Гаджев и Илия Добрев, диригентът Иван Филев и диригентът на хора Михаил Милков — са положили доста сили за достойно представяне на творбата. Сериозна е работата на диригента Иван Филев — при това съвсем не лека: произведението е твърде трудно за реализация (тук влизат най-напред безбройните технически проблеми, а след това — художествено-интерпретационните). Отлично се представи певецът Здравко Гаджев — един тенор със стабилен професионален заряд, музикална култура и интерпретаторски възможности, което е предпоставка за следващи интересни изяви. Илия Добрев е познат със своите исторически превъплъщения и неговата сигурна изява не ни учуди. Принос имаше и хорът, на който може да се пожелае малко по-вече емоционален заряд, какъвто липсваше на този концерт.

Независимо от направените забележки смятам, че концертът ще се запомни от фестивалната публика като интересно събитие.

Катя ХРИСТОВА